

Riksdagens protokoll 1997/98:3

Torsdagen den 18 september

Protokoll
1997/98:3

Kl. 14.00 – 15.07

1 § Frågestund

Frågestund

Anf. 1 TALMANNEN:

Vi inleder detta riksmötes första muntliga frågestund. Frågor besvaras i dag av statsminister Göran Persson, justitieminister Laila Freivalds, statsrådet Pierre Schori, inrikesminister Jörgen Andersson, kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Ylva Johansson och försvarsminister Björn von Sydow. Arbetsmarknadsministern är på grund av sjukdom förhindrad att närvara.

Statsministern besvarar allmänpolitiska frågor. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Jag vill påminna om att vi har delvis nya regler fr.o.m. i dag, som bl.a. innebär att frågeställaren kan få ordet för en avslutande replik om det finns goda skäl för det.

Jag lämnar ordet fritt för frågor.

Kommunernas ekonomi

Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag har en fråga som jag hoppas att statsministern kan svara på.

Det finns en stor oro i vårt land för kommunernas och landstingens ekonomi. Frågan diskuterades också på Socialdemokraternas partikongress i Sundsvall. Men det finns ute i verksamheterna en känsla av att det är en klyfta mellan politikernas verklighetsbild och den verkliga verkligheten. Man säger att de utlovade pengarna inte räcker och att de kommer för sent.

Det finns t.ex. en kvinna i Värmland som är 77 år och som har väntat i över ett år på att få sitt knä opererat. Både hon och personalen som hon vänder sig till undrar om man inte skulle kunna utnyttja försäkringspengar för att korta vårdköerna. De nya pengar som ni har utlovat kommer ju först 1999 och 2000. Skulle man inte snabbt kunna göra en reform, så att försäkringskassans pengar skulle kunna användas för att korta vårdköer, t.ex. för Ebba Hagberg i Värmland?

Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag trodde först att frågan handlade om kommunernas ekonomi. Jag vill rätta Lars Leijonborg på en punkt. De pengar som vi

tillför avser inte 1999 och 2000 utan 1997, 1998, 1999 och 2000. Tillsammans handlar det om 16 miljarder kronor, vilket motsvarar ungefär 2 kr i kommunal utdebitering. Det är mycket pengar, och det är möjligt att det kan behövas mer. Vi är fast förvissade om att svenska folket vill ha en bra standard i skolan, i vården och i omsorgen. Det skall åstadkommas med riktiga och egna pengar, inte med lånade pengar, vilket skedde tidigare. Det kan vi nu ställa i utsikt.

Det som Lars Leijonborg efterlyser är en reform där man utnyttjar försäkringspengarna för att exempelvis korta vårdköer. Jag törs inte ha en direkt uppfattning om det. Min minnesbild säger mig att det pågår försök av det slaget i några landsting. Om jag skall svara generellt på frågan så är jag positivt inställd till försöksverksamhet av sådant slag.

Anf. 4 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det är riktigt att det har lagts fram förslag i riksdagen om resurser för 1997 och 1998, men de är ju numera inräknade i landstingens och kommunernas bedömningar, och det visar sig ju ändå att kommuner och landsting fortsätter att säga upp personal. Hittills i år har ungefär 1 000 vårdanställda i månaden fått gå från sina jobb, trots att behoven hela tiden växer.

Det är riktigt att det har gjorts försök med en sådan här samordning. Men det är också riktigt att dessa försök har utvärderats med mycket gott resultat. Därför har vi föreslagit att det är dags att fatta beslut om att försäkringspengar generellt nu skall få användas för att korta vårdköer. Men det har Socialdemokraterna här i riksdagen gått emot.

Socialdemokraterna leder 25 av 26 landsting i Sverige där vårdköerna växer. Skulle inte detta vara ett sätt att snabbt kunna korta vårdköerna? Jag tror att många skulle uppskatta ett sådant besked från statsministern här i dag.

Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Som jag sade förut kan jag inte svara på frågan om hur försäkringspengarna skall användas. Men mitt allmänna svar är att jag inte ser några hinder för att bedriva en sådan försöksverksamhet vidare. Och varför skall vi hindra detta om den är positiv? Det tillsammans med riktiga egna pengar i landstingen och i kommunerna kan säkert ge en del av den lösning som vi eftersträvar. Jag noterar bara att det är mer resurser som behövs i denna verksamhet – inte mindre. Det är där som den stora vattendelaren kommer att vara framöver. I fråga om detta får väl Lars Leijonborg så småningom välja sida.

Anf. 6 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tror att det finns en ganska bred enighet, i varje fall en bred majoritet, i Sveriges riksdag för att egentlig vårdverksamhet måste ha större resurser. Jag hoppas verkligen att de socialdemokrater som sitter i riksdagens utskott tar del av det som statsministern här har sagt. De har nämligen haft en mycket skeptisk inställning till att man skall gå vidare med dessa försök, trots att utvärderingen av det s.k. FINSAM-försöket har visat på mycket positiva resultat. Jag hoppas därför verkligen

att detta kan leda till att vi nu kommer vidare i denna viktiga fråga för att korta värdköerna.

Prot. 1997/98:3
18 september

Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det handlar inte bara om försäkringspengar, Lars Leijonborg. Det handlar också om riktiga pengar till skolan, till vården av äldre, inte minst i kommunernas regi, och till sjukvården i landstingens regi. En del av detta problem kanske kan underlättas med försäkringspengar. Men Lars Leijonborg kommer ju inte förbi den stora och grundläggande frågan om vi skall ha mer resurser eller mindre resurser till detta.

Och visst är det enighet när alla talar om vikten av att bedriva vård. Men enigheten sträcker sig fram till den punkt då man skall avgöra om man skall tillföra pengar eller inte. Och där har ju Leijonborg lierat sig med de krafter som vill minska resurserna.

Anf. 8 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern om nettoeffekten av dessa 16 miljarder. Finansministern, förlåt statsministern, kommer inte runt frågan att han leder den regering som hittills har skurit ned mest av alla regeringar inom vård och omsorg.

De 16 miljarderna är ju ett bruttobelopp. När jag tittar i statistiken räknar RRV i sin prognos för intäkterna 1998 på inkomstavsnittet 1260 med att minskningen av kommunernas tillgängliga skattemedel är ca 15 miljarder kronor om man tar hänsyn till de 6 % i ökade avdragsgilla egenavgifter som denna regering har fattat beslut om. Min fråga är: Vad blir nettoeffekten för kommunerna, när man har tagit hänsyn till de höjda egenavgifternas undandragande av skatteinkomster till kommunerna?

Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag riskerar nu, hör jag, att bli finansminister igen, men det blir jag gärna när jag hör Mats Odells häpnadsväckande opportunism. Här börjar han angripa egenavgifterna, mycket väl medveten om att de står för en intäkt i statskassan på i storleksordningen 30–40 miljarder kronor. Ta bort den intäkten, Mats Odell, och det blir återigen räntekaos, inflation och statsfinansiellt moras – det som Mats Odell en gång var med om att åstadkomma!

Det finns inget viktigare för kommuner och landsting än att vi nu har fått ordning på landets ekonomi och att vi kan börja på att tillföra nya pengar igen, riktiga pengar, egna pengar – inte lånade som på Mats Odells tid.

Anf. 10 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag noterar att jag inte får något svar på frågan om vad nettoeffekten blir.

För övrigt vill jag gärna upplysa statsministern om att Kristdemokraternas budgetalternativ innehåller en fullt finansierad sänkning av egenavgifterna med 2 ½ % som netto, efter andra förändringar i vårt budgetalternativ, innebär ytterligare ca 2,5 miljarder kronor till kommuner och landsting för att klara uppgifterna. I Kommun Aktuell läser vi att man

*Fel! Okänt
växelargument.*

räknar med att det är ytterligare ca 100 000 människor som skall få gå från den offentliga sektorn inom de närmaste fem åren.

Jag frågar återigen: Vad blir nettoeffekten av de utlovade 16 miljarderna för kommuner och landsting?

Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag måste säga att jag skulle ha satt värde på om Mats Odell hade klarat av att lägga den typ av budgetar i regeringsställning som han nu lyckas med i oppositionsställning. Det hade i så fall varit litet lättare att hantera Sveriges kris.

Återigen: Mats Odell vet att hela den gemensamma sektorn har varit med om att skära ned, helt enkelt därför att vi inte har haft inkomster som täckt våra utgifter. Nu har vi gjort det och klarat balansen, fått bort inflationen, fått ned räntorna och fått upp förtroendet för Sverige. Nu får vi litet pengar över. Då tillför vi dem direkt till vården, skolan och omsorgen. Om vi står inför en situation där kanske fler människor riskerar att bli uppsagda inom den här verksamheten får vi se här i riksdagen, Mats Odell, vilka alternativ som orkar tillföra nya pengar. Mats Odell och Kristdemokraterna har ju lierat sig med den höger som prioriterar skattesänkningar.

Anf. 12 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Göran Persson för oss in på förra mandatperioden. Han säger att det skulle ha varit lättare om vi hade orkat med. Jag vill gärna påminna om att det skulle ha varit ännu lättare om Göran Persson då hade stått i denna talarstol och sagt: Den som är satt i skuld är icke fri. Men då hade han ett annat budskap. Han ville sänka momsen. Han ville höja infrastrukturinvesteringarna. Han röstade nej till budgetförstärkningar på 61 miljarder kronor. Det skulle, fru talman, ha gjort det lättare att börja med budgetsaneringen tidigare om han hade haft samma inställning då som han har nu.

Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är klart, Mats Odell, att vi kan borra i föregående mandatperiod. Jag gör det gärna och kan redovisa budgetalternativ från den tiden som bl.a. innehöll ett nej till det något sanslösa vårdnadsbidrag som infördes månaderna före valet med lånade pengar, men det är spilld mjölk. Nu ser vi framåt. Det är klart att vi här i riksdagen återigen kommer att stå inför ett läge där vi har att välja mellan nya riktiga pengar till verksamheten eller stora skattesänkningar. Då får Mats Odell och Kristdemokraterna välja. Vad ni väljer politiskt vet vi. Om ni slår vakt om vården återstår att se.

Anf. 14 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det skulle vara ganska upplyftande om vi i denna kammar under frågestunden kunde få en seriös debatt om kommunernas ekonomi i stället för detta ständiga käbbel om det var denna mandatperiod eller förra mandatperioden som orsakade den ekonomiska krisen i kommunerna.

Vi vet i dag att väldigt många människor går på knäna på grund av situationen i kommunerna samt att vården, omsorgen och skolan inte fungerar som de skall. Det är vällovliga ord som statsministern hade i regeringsförklaringen, där 4 miljarder kronor skall räcka till väldigt mycket. Jag önskar verkligen att de kunde göra det. Men samtidigt kan man titta på 1998 års budget för kommunerna. Egenavgifterna kostar ca 2,5 miljarder kronor för kommunerna, som staten tar tillbaka. Det blir alltså en höjning för 1998. Dessutom är bidragen inte inflationsskyddade, vilket innebär ytterligare 1 miljard i förlust. Vidare gick 1996 års budget back med 3,2 miljarder kronor på kommunsidan på grund av minskade skatteintäkter. Det blir alltså en ännu större minskning under nästkommande period. Hur skall statsministern klara att förbättra skolan och omsorgen med den ekonomin?

Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag kan hålla med Marianne Samuelsson om att vi inte behöver mera käbbel.

Det är som jag förut har sagt. När vi nu skall hantera den situation vi har så har det förvisso genomförts en mycket smärtsam anpassning i Sverige av våra offentliga utgifter till våra inkomster. Jag skulle önska att jag hade sluppit att medverka till det, men vi har varit tvungna att göra det för att rädda basen och, inte minst, den här församlingens rätt att besluta över verksamheten.

Det är möjligt att de här pengarna inte räcker. I så fall är jag tacksam för om den debatt som vi nu har kan fortsätta och om kritiken kan komma från det här hållet. Vad jag upplever är ändå att i Sverige i dag riktas den mest högljudda kritiken mot att vi har för höga skatter. I valet mellan ett skatteuttag som skall sänkas och kvaliteten i vården, skolan och omsorgen väljer vi kvaliteten. Jag hoppas att Marianne Samuelsson också är med i det valet och orkar hålla emot högerkrafterna.

Anf. 16 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Som statsministern vet har Miljöpartiet hela tiden hävdat att vi måste tillskjuta resurser till det som är de viktigaste delarna i den verksamhet som ingår i vårt gemensamma ansvar: skolan, barnomsorgen, äldreomsorgen osv. För mig har det aldrig gått att få ihop detta med att vi i dag betalar människor för att inget göra i samhället, samtidigt som vi skriker efter fler människor inom vård, skola och barnomsorg. Vi har hört rapporter om alldeles för stora klasser osv. Detta är naturligtvis en ekonomi som inte är hållbar. Vi måste självfallet använda människor till det som de är bra på.

Jag skulle önska att vi kunde få regeringens stöd för att faktiskt se till att pengarna används på ett ekonomiskt mera försvarbart sätt, nämligen för att se till att människor får vara kvar och jobba med det som de är bra på i stället för att låta neddragningarna innebära att människor mår dåligt av arbetslösheten, samtidigt som man mår dåligt inom barnomsorgen osv.

Så till huvudpunkten: Kommer den budget som regeringen tänker lägga fram att ekonomiskt gå ihop?

Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Ja, den kommer att gå ihop. Vi kommer att klara de mål som vi har satt upp för statsfinanserna och förhoppningsvis också för de kommunala finanserna, men ingen kan svära på det. Skulle det visa sig att vi kommer i ett läge där det behövs mera pengar, får vi ta den debatten. Men låt oss inte dra i väg nu i ett slags norsk stämning i svensk politik där det blir överbudan som gäller och där man försöker överträffa varandra om nya pengar till den gemensamma sektorn!

Jag tänker inte medverka till, och den regering som jag leder medverkar inte till, att vi nu återigen börjar släppa loss och slå sönder ekonomin. Vi har kämpat hårt för att komma så här långt. De pengar vi nu får över använder vi för vården, skolan och omsorgen. Marianne Samuelsson bör fundera på de signaler som Miljöpartiet skickade ut för några månader sedan, att man tänkte sig att regera ihop med det alternativ som skulle sänka skatterna med 100 miljarder kronor. Det är väl snarast där som hennes problem ligger.

Änkepensionerna

Anf. 18 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Statsministern har på sistone varit på sitt bästa återställarhumör, först på kongressen och sedan i regeringsförklaringen. Jag skulle vilja fråga statsministern hur det står till med viljan att återställa villkoren när det gäller änkepensionen.

Statsministern har tidigare i denna kammare sagt att han inte var inläst i frågan; detta enligt protokollet. Det kan man ha all respekt för. Men nu har det gått en tid sedan dess – det var i mars månad – och jag skulle vilja fråga statsministern vad han i dag har för svar att ge änkor. Det är inte så som det sägs, nämligen att det bara handlar om lyxänkor. Det är många som lever under små omständigheter som våndas och kämpar och som upplever sin dagliga verklighet som utomordentligt påfrestande. I dag förväntar vi oss ett svar från statsministern på frågan: Vilken framtid har änkor när det gäller den pension som de trodde att de hade säkrat?

Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag är icke socialförsäkringsminister och kan rimligen inte anses kunna svara på detaljer om änkepensionen. Men i den fråga vi diskuterade i våras, huruvida de privata pensionsförsäkringarna skulle räknas in i underlaget eller inte, hänvisar jag till morgondagens presentation av budgeten.

Anf. 20 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Det kan inte vara rimligt att statsministern står här i kammaren och säger: Jag är inte socialförsäkringsminister. Det visste vi i och för sig. Men vi har fått besked om att vi kan få ställa allmänna frågor till statsministern. Vi skulle också få svar på dem. Men det är alldeles signifikativt att det här är en frågestund och ingen svarsstund. De här frågorna har ställts till statsministern utanför parlamentets dörrar vecka efter vecka. Det är inte anständigt i en demokrati att statsministern inte levererar ett konkret svar.

Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror att Alf Svensson lyssnade väldigt dåligt på mitt svar. Jag sade att den fråga som har diskuterats besvaras vid morgondagens budgetdebatt. Det är inte orimligt att budgetpresentationen faktiskt får fullföljas på den punkten. Sedan hade han en allmän reflexion om min uppgift här i frågestunden. Någonstans går gränsen också för den. Men här hade jag tur därför att det Alf Svensson så engagerat talade om var just det jag svarade på – om nu Alf Svensson hade lyssnat och inte haft den förutfattade meningen att jag skulle säga någonting annat.

Anf. 22 TALMANNEN:

Jag vill erinra om att det inte är tillåtet att här i plenisalen ha med sig mobiltelefoner eller annan utrustning som kan störa överläggningarna.

Anf. 23 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Det tycker jag att man nästan aldrig skall ha med sig.

Jag hörde mycket väl vad statsministern sade. Samtidigt som statsministern sade att man inte här skall avslöja vad som står i budgeten skulle ändå svaret vara ett avslöjande, såvitt jag begrep. De 8 miljoner som det här handlar om är inte det enda ankorna vill ha besked om. Jag tycker att de skall ha ett ärligt och komplett svar på de frågor de levererat vecka efter vecka. Hittills har de dessvärre inte fått det.

Anf. 24 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja fortsätta debatten en stund till. När statsministern vid ett par diskussioner i våras nämnde att han då inte hade satt sig in i frågan trodde vi att han skulle göra det under den långa sköna sommaren. Till detta har kommit den ganska rosiga bild av ekonomin i landet som statsministern målade ut både i Sundsvall och framför allt här i kammaren i tisdags. Utan att begära att statsministern skall avslöja detaljer i budgeten, som presenteras i morgon, kunde jag kanske få ställa frågan om hans funderande över sommaren och den rosiga ekonomin har gett till resultat att han skall återställa mer än någon hundradel av besparingen på änkepensionerna.

Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Den rosenröda bilden eller rosiga bilden, eller vad det nu var för uttryck som Bo Könberg använde, av ekonomin är delvis rätt. Det går klart bättre för svensk ekonomi, det har vänt uppåt. Arbetslösheten sjunker, inflationen är förhoppningsvis utstampad och vi har allt bättre offentliga finanser. Samtidigt är det naturligtvis fortsatt ansträngt budgetläge, där vi skall prioritera hårt mellan utgifterna.

Den fråga som här diskuteras och som jag i våras fick från, tror jag, Bo Könberg och vilken jag senare också svarade på, nämligen hur man såg på den här pensionsinkomstens ställning när det gäller att jämka änkepensionen, återkommer vi till i morgon när vi presenterar budgeten.

Anf. 26 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag har uppfattat det. Den fråga jag ställde var mera allmän. Är det så att den bild som statsministern ger av ekonomin, och för-

modligen också har av ekonomin, har föranlett honom att göra något mer än att lägga tillbaka en hundradel av den besparing som skedde på en utsatt grupp i samhället? Det var det jag ville veta.

Skatterna och sysselsättningen

Anf. 27 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Sverige har världens högsta skattetryck, men Sverige har inte världens bästa välfärd. Lars Leijonborg gav ett upprörande exempel på det. Det beror naturligtvis på att de extremt höga skatterna i Sverige bromsar tillväxtkraften och leder till färre arbetstillfällen än annars. Samtidigt som svenska medborgare blir mer beroende av att den politiska sektorn klarar sina många åtaganden urholkas basen för just dessa åtaganden.

Jag skulle vilja fråga om statsministern skulle kunna tänka sig att åtminstone medverka till att återställa det som var målet för skattereformen en gång i tiden, att vanliga löntagare inte skall betala mer än 30 % i inkomstskatt och ingen skall betala mer än 50 % i inkomstskatt vid genomsnittlig kommunalskatt, samtidigt som den offentliga sektorns kärnuppgifter prioriteras så att vi med den stora offentliga sektor vi har ser till att åtaganden vad gäller sjukvård och äldreomsorg samt andra åtaganden som är väsentliga skall kunna uppfyllas.

Anf. 28 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nu har vi hela provkartan: Krav på utgifter, sedan toppar vi med litet kraftiga skattesänkningar, och så är vi snart tillbaka i det moras igen som gav oss en gigantisk statsskuld som vi – det kan vi avslöja i morgon – kommer att behöva betala 111 miljarder kronor i räntor på.

Varför, Bo Lundgren, har vi inte världens bästa välfärd när vi har höga skatter? Det beror bl.a. på detta enkla förhållande. 111 miljarder kronor i ränta på en statsskuld som exploderade under ett visst antal år då Bo Lundgren inte var helt utan inflytande. Detta vill jag ha sagt.

Var finns det belägg för påståendet att vårt skatteuttag bromsar tillväxten i ekonomin? Vi kan tvärtom redovisa en god utveckling vad gäller tillväxten. Det är troligen så att vi nästa år kommer att få en mycket bra utveckling i svensk ekonomi utan att vi, Bo Lundgren, låter klyftorna öka, utan att vi låter motsättningarna öka i samhället. Det här tror jag blir en av valårets intressantaste debatter. Vi hävdar att det går att klara en tillväxt och god ekonomi utan att för den skull öka klyftorna.

Anf. 29 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Göran Persson måste naturligtvis vara medveten om att det moras i statsfinanserna som Sverige fick uppleva har sina rötter i det 80-tal där spekulatörsekonomin frodades. När statens bank förlorade 40 miljarder kronor och människorna fick betala tillbaka 80-talslånen föll den inhemska efterfrågan. Allt detta vet Göran Persson. 80-talet kostade mycket, och just det beskrev Göran Persson. Men låt oss se framåt, mot 2000-talet, i stället.

Den fråga jag ställde är mycket relevant. Det är nämligen så att vi får genom världens högsta skatter sämre förutsättningar för tillväxt. Det finns det inget belägg för, säger Göran Persson. Jag föreslår att han går till Ingemar Hansson, chefen för ekonomiska avdelningen på Finansdepartementet och läser hans bok om de snedvridningar skatter ställer till med, vissa skatter mer, andra mindre, men ändå snedvridningar. Det finns en uppsjö av litteratur. Att basen för välfärden urholkas genom de höga skatterna är givet.

Frågan kvarstår: Varför inte återvända till det ni en gång stod för för att skapa en bättre bas för den välfärd som måste finnas och under tiden se till att kärnuppgifterna prioriteras?

Anf. 30 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nu tror jag att Bo Lundgren glider litet därför att snedvridande skatter är någonting annat än det totala skatteuttaget. Snedvridande skatter finns det, och dem skall man ändra. De är skadliga för tillväxt, och dem rättar man till. Men var hittar Bo Lundgren den litteratur som talar om att ett högt skatteuttag totalt sett skulle hindra tillväxten och att ett lågt skatteuttag skulle vara positivt för tillväxten? Här hittar man alla olika exempel. Det vet Bo Lundgren om. Men i moderaternas propaganda i moderaternas försök att lägga grunden för ett annat Sverige måste man angripa från någon utgångspunkt, och då börjar man här. Det slutar, Bo Lundgren, med en jättesmäll i vården, skolan och omsorgen.

Jag har fått vara med om att röja upp efter Bo Lundgren en gång. Jag hoppas att jag slipper uppleva det en gång till.

Anf. 31 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag hoppas att jag slipper reda upp bankkriser efter Göran Persson som jag fick göra i början av 90-talet. Men nu lämnar vi det förflutna.

Sverige drabbades av stora problem till följd av en mängd misstag under några decennier. Det intressanta är nu ifall vi skall göra om dessa misstag igen eller om vi skall välja en annan väg som kan ge grunden för välstånd och trygghet för människor. Då slipper vi det exempel som Lars Leijonborg talade om. Det är detta som är det intressanta.

Nu medger statsministern, vilket är mycket bra, att det finns ett antal snedvridande skatter. En sådan snedvriden skatt är skatten på arbete som EU:s ministerråd, OECD och Valutafonden anser vara för hög i Sverige. Sänk skatten på arbetsinkomster så att vanliga människor kan leva på sin lön! Sänk skatten på arbetsinkomster så att vi kan få fler arbetstillfällen! Tag också bort dubbelbeskattningen som verkligen är snedvridande, enligt vad finansministern själv har sagt i tidigare tidningsartiklar. Se till att skapa bättre bas för tillväxt och trygghet, men gör det med en finansiering som inte äventyrar kärnuppgifterna, bl.a. sjukvården, äldreomsorgen och stödet till handikappade och andra som ni vill spara på.

Anf. 32 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Så hör vi det igen: Gärna kraftigt sänkta skatter, men det skall inte drabba skolan, vården och omsorgen. Vi vet ju att moderaterna har sagt nej till de första 4 miljarder kronorna extra till kommunerna. Det

är väl detta som Mats Odell och andra ser framför sig när det handlar om att satsa.

Vi vet också att moderaterna kommer att gå emot det som vi nu lägger fram som förslag för 1999 och 2000. Det står klart, och det är inget att hyckla om, Bo Lundgren. När moderater talar om skatter är det inte skatterna i sig som ni har problem med, utan ni har alltid varit motståndare till det välfärdssamhälle som vi har använt skatterna till att bygga upp. Det är där som skiljelinjen går.

Anf. 33 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vi moderater är och har varit motståndare till ett samhälle där Göran Persson och andra politiker säger till människor: Betala höga skatter så skall vi fixa allt åt er! Sedan lyckas man inte med det. Då krävs det pensionsreform, då blir det köer i sjukvården och många andra revor i det som Göran Persson kallar välfärden.

Vi säger: Låt människor behålla så mycket av sina inkomster att de kan leva på sin egen lön! Det ger också utrymme för en ekonomi både i balans och med bättre långsiktig tillväxt. Se till att det offentliga – det som samhället måste klara – sköts väl så att det inte blir sådana köer som nu, under Göran Perssons regering, växer fram inom sjukvården. Vi måste kunna klara äldreomsorgen. Man skall inte spara på handikappades assistentersättning. Vi måste se till att bevara det som är kärnuppgifterna i det offentliga. Då får vi ett välfärdssamhälle, ett samhälle där människor kan leva på sin lön, där ekonomin växer så att basen för välstånd och trygghet utvidgas och där det offentliga klarar sina kärnuppgifter.

Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det där skulle inte Carl I Hagen ha kunnat säga bättre. Bo Lundgren vill ha både sociala reformer och skattesänkningar! Vi har varit med om det förut, och det räcker. Som jag sade tidigare betalar vi 111 miljarder kronor i räntor på vår skuld, en skuld som har byggts upp under två regeringsperioder – jag skall inte säga vilka, det kan vi lämna bakom oss. Men tänk om vi hade haft dessa pengar! Hur mycket lägre skatter eller bättre välfärd skulle vi då inte kunnat ha haft! Två försvarsutgifter plus barnbidraget ryms inom den kvoten.

Vi kan naturligtvis stöta och blöta det som har varit. Men vi kommer återigen att hamna i samma debatt framöver. Skall vi betala för det som vi skall göra gemensamt eller skall vi låtsas som att det inte kostar någonting? Skall vi utöver en bra skola, vård och omsorg dessutom genomföra stora skattesänkningar?

I morgon när budgeten presenteras, Bo Lundgren, titta på raden för skattekvot och se hur kvoten faller. Den faller tack vare att vi har fört en god ekonomisk politik.

Tryggheten inom barnomsorgen

Anf. 35 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ylva Johansson.

Alla har vi följt den ohyggliga historien om övergreppen på barnen på ett dagis i Karlstad. Jag undrar vad statsrådet avser att göra för att inte

alla män skall lämna barnomsorgen och barnskötarutbildningen framöver. Vi behöver fler schysta män i barnomsorgen, både för barnens skull och för jämställdheten.

Prot. 1997/98:3
18 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 36 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att vi behöver alla de män som redan arbetar inom barnomsorgen och vi behöver också fler män som tar ansvar, inte bara för sina egna barn utan också för andras barn i sådana verksamheter där man tar hand om barn, inom barnomsorgen och i skolan. Därför är det viktigt att vi på ett bättre sätt kan skapa trygghet för alla dem som lämnar sina barn till barnomsorgen. Det kan ske t.ex. genom att kontrollmöjligheterna utökas när det gäller de som söker arbete och arbetar inom barnomsorg och skola. På det viset kan vi tydligt visa att alla som är anställda och arbetar där tidigare inte har begått några brott eller är anmälda för sexualbrott mot barn.

Detta innebär en inskränkning i den personliga integriteten som jag dock tycker kan vara rimlig att göra. Frågan utreds för närvarande. Det kommer att lämnas ett förslag till mig under våren 1998. Efter det räknar jag med att regeringen tar ställning.

Anf. 37 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Många föräldrar känner i dag en oro över det som händer barnen på dagis. De känner också att det är viktigt med många män inom barnomsorgen. Jag tycker att det låter bra att vi kommer att få tillbaka frågan om hur vi skall kunna skydda barnen. Alla tycker att det är viktigt att dessa barn och deras föräldrar nu får stöd och att vi fortsättningsvis kan känna oss trygga inom barnomsorgen.

Anf. 38 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag har ingen annan uppfattning än Inger Segelström. Det är viktigt att vi gemensamt för debatt om hur vi skall få en bra kvalitet i barnomsorgen. Det handlar självfallet om att vi i första hand skall se till att sådana helt oacceptabla brott som har begåtts i Karlstad aldrig får förekomma. Men det handlar också om hur vi systematiskt kan arbeta för att kunna höja kvaliteten i barnomsorgen och erbjuda en god pedagogisk stimulans och omsorg för alla barn.

Antipersonella minor

Anf. 39 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Pierre Schori i hans egenskap av biträdande utrikesminister eller möjligen till Björn von Sydow i hans egenskap av försvarsminister. Det gäller den konferens om antipersonella minor som har avhållits i Oslo.

Först vill jag gratulera regeringen, alla folkrörelser och individer som har arbetat för att få fram ett internationellt förbud mot landminor. Jag ser det som en oerhört stor framgång att 89 länder vill ingå ett sådant avtal. Samtidigt ser vi alla som är intresserade av frågan bristerna, nämligen att USA som i dag är världens största stormakt inte vill vara med.

Därför vill jag fråga statsrådet Pierre Schori: Vad kommer ni i regeringen att göra för att driva på för att förmå USA och andra länder som inte ville skriva under avtalet att ställa sig bakom konventionen framöver? Det fanns också med frågor som gällde minröjning. Vad kommer regeringen att göra för att de länder som har producerat och exporterat minor skall tvingas att ta ett större ansvar för att ta hand om de minor som nu finns nedlagda i jorden?

Anf. 40 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det är riktigt att det var en mycket viktig framgång som nåddes i Oslo och som sedan skall bekräftas i Ottawa senare i år. Över hundra länder har skrivit under detta avtal där man säger att man inom fyra år skall förbjuda all produktion och lagring av dessa extremt skadliga vapen som framför allt drabbar barn och civila.

Undantaget var framför allt USA. Jag finner inte att det finns någon ursäkt för att töva i denna fråga, inte ens från supermakten USA. Dessa vapen skall bort. Det finns en kraftig världssopinion mot detta. Vi skall tillsammans med de andra hundra länderna använda all vår kraft i våra bilaterala samtal internationellt för att påverka USA till att undanröja detta gissel. Det är också andra länder – men inte så många, gudskelov, som tövar här. Det gäller bl.a. ett land i vår närhet.

Anf. 41 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag vill gärna veta hur tidsaspekten ser ut. Hur många år tror Pierre Schori att det dröjer innan man kan få med USA och andra länder som inte vill skriva på? Fanns det något tvingande avtal för dem som har producerat och exporterat minor att ta ansvar för minröjningen i världen?

Anf. 42 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det går naturligtvis inte att säga hur lång tid det tar för en världssopinion att påverka en så stor makt som USA. Men trycket är stort också inom USA, vill jag säga, från enskilda organisationer och inom kongressen.

Det finns inte i beslutet i Oslo en paragraf som säger att de länder som har exporterat och producerat minor också skulle åläggas att hämta hem dem så att säga, utan det blir som vanligt världssamfundet i stort. Under FN:s ledning satsar länder som Sverige och andra mycket pengar på minröjning i länder som Moçambique, Angola och Kambodja, där vi har svensk personal på marken. Vi utvecklar också modern minröjningsteknologi från svensk sida.

Amsterdamfördraget

Anf. 43 ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Min fråga rör jobben, av vilka vi har för få i det här landet. Jag riktar frågan till statsministern om EU:s insatser och det nyligen ingångna sysselsättningsavtalet i Amsterdamfördraget. Det har ju beskrivits som en stor svensk framgång. Det vore ju positivt om EU kunde bidra till flera arbetstillfällen, bl.a. i Sverige. I detta sysselsättningsför-

drag står följande: Länderna skall arbeta för en minskning av de indirekta lönekostnaderna, så att möjligheterna att få en anställning ökas. På svenskt språk betyder det sänkta arbetsgivaravgifter.

Eftersom statsministern nu nämner sysselsättningsunionen som en stor svensk framgång, utgår jag från att regeringen är ivrig att genomföra det som står i detta framgångsrika dokument. Jag vill därför fråga: När avser regeringen att genomföra en sänkning av arbetsgivaravgifterna, så att flera människor kan slippa vara arbetslösa och får ett jobb?

Anf. 44 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi har redan gjort justeringar av arbetsgivaravgifterna, som ju fru Wibble vet. Det har gällt de små företagen framför allt, successivt i den takt som vi har haft statsfinansiellt utrymme. Vi avser att fortsätta med det, men inte till priset att vi hamnar i ett läge där underskotten börjar på att skena igen. Sedan förs det ju alltid en diskussion om detta har något slags dynamisk effekt på ekonomin eller inte, om en kraftig sänkning skulle resultera i att vi får in många nya på arbetsmarknaden som på så sätt betalar sin egen sänkning. Där är vi litet brända av tidigare erfarenheter från en annan stor reform, som Anne Wibble säkert kommer ihåg. Så här går vi fram försiktigt. Vi har vidtagit de här åtgärderna. Vi genomförde en stor försöksverksamhet med ett generellt anställningsstöd vid nyanställningar och vi tog bort arbetsgivaravgiften. Erfarenheterna är minst sagt blandade.

Anf. 45 ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Jag är väl medveten om att regeringen har genomfört en liten, liten återställare av de skatteökningar på arbete som också har genomförts, så att nettoeffekten har blivit höjd skatt på arbete. Därför återstår faktiskt min fråga inför framtiden. Det är ju så att vi har för få arbeten i Sverige i dag, och jag är övertygad om att statsministern håller med om detta. Sysselsättningen sjunker tyvärr fortfarande, även om vi alla hoppas att det skall gå bättre framöver. När nu detta sysselsättningsfördrag beskrivs som en så stor svensk framgång, hade jag faktiskt trott och utgått ifrån att Sveriges regering nu, inte om tre år eller någon gång senare, skulle vara ivrig att genomföra de förslag som där finns beskrivna, vilka medverkar till att skapa fler arbeten, dvs. lägre skatt på arbete, lägre arbetsgivaravgifter, t.ex. betalt med minskat företagsstöd.

Anf. 46 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om det sista, de minskade företagsstöden, kan ju sägas att den genomgången har vi gjort. Jag ser väldigt små möjligheter att utnyttja den finansieringen för att sänka arbetsgivaravgifterna. Där ligger exempelvis en ganska stor pott, om fru Wibble tänker på Industriförbundets förslag, som är ren bostadspolitik.

Detta är en diskussion som vi gärna deltar i. Vi låser oss inte, men vi vill också påpeka att sysselsättningskapitlet och fördraget är något vidare än bara denna frågeställning. Där finns också satsningar på europeiska byggprojekt inom infrastrukturområdet, och jag såg att EUB nu engagerar sig kraftigt inom denna sektor. Där finns också, vilket vi är glada för, en stark orientering mot kompetensutveckling och kompetenshöjning. Så jag

Prot. 1997/98:3
18 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

tror nog att man, om man tittar på hela kapitlet, får en bild som spänner över fler politikområden. Där lever vi mer än väl upp till vad som kan och bör göras. På det här området är vi inte avvisande men litet försiktiga, därför att vi är brända av litet tidigare erfarenheter som har kostat väldigt mycket pengar men gett väldigt litet tillbaka.

Anf. 47 ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Det står förvisso många ting i sysselsättningskapitlet. Bl.a. står det en annan sak som statsministern nu inte nämnde något om, nämligen behov av övergripande strukturella reformer för att skapa bättre incitament för företagande för att skapa arbetstillfällen. Det var ju symtomatiskt att statsministern inte heller kom ihåg detta inslag i sysselsättningskapitlet.

Jag är mycket bekymrad över statsministerns svar, därför att jag tolkar det så att han inte nu har någon avsikt att genomföra en sänkning av skatten på arbete, betald med minskade utgifter, t.ex. företagsstöd, för att flera människor skall få ett arbete och kunna leva på sin arbetsinkomst. Jag beklagar djupt denna inställning. Vi i Folkpartiet har motsatt uppfattning och menar att det är bråttom att få fram nya arbetstillfällen och att vi i riksdagen verkligen bör anstränga oss för att snabbt skapa bättre förutsättningar. Jag beklagar att Socialdemokraterna har en annan uppfattning.

Anf. 48 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har i svaret ansträngt mig att vara vänlig mot Anne Wibble. Men eftersom hon på det här viset väljer att gå till attack och angripa regeringen för att inte förstå sig på strukturella reformer, måste jag bara tillsamt erinra om den strukturella reform som representeras av halverade räntor, nyföretagande i stället för 50 000 konkurser, borttagen inflation, växande antal jobb i privat sektor, balans i offentliga finanser, återvunnet internationellt förtroende, rekord i industriinvesteringar och reallöneökningar. Anne Wibble, detta är strukturella reformer. Tänk om ni på något sätt hade fått bidra till detta, så mycket bättre Sverige skulle ha blivit då.

Anf. 49 ANNE WIBBLE (fp):

Fru talman! Jag vill bara konstatera att det är väldigt bra för Sverige, helt nödvändigt för Sverige, att Socialdemokraterna nu har insett vikten av sunda offentliga finanser. Jag instämmer i det som Mats Odell sade tidigare, att det hade varit bättre om man inte först i opposition hade bedrivit en väldigt oansvarig politik.

Anf. 50 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Detta var den tidigare finansministern som klagade på den gamla oppositionen. Hade hon själv ingenting att säga till om och inget ansvar? Slog aldrig den tanken Anne Wibble och Folkpartiet när ni körde landet i botten?

Anf. 51 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag tänkte koppla på Anne Wibbles tal om Amsterdamfördraget. Det är ju EU:s nya grundlag, kanske årets största politiska händelse, som har föreslagits i sommar och som jag tycker är viktigt att vi diskuterar här i kammaren.

Till min glädje noterade jag att Göran Persson just på socialdemokratiska kongressen i förra veckan sade att EU måste reduceras till det som oundgängligen kräver överstatlighet. Han slog fast att EU bör koncentrera sitt arbete på att stärka de nationella demokratiernas kraft och förmåga. Om Göran Persson verkligen menar allvar i denna fråga, tror jag att han har ett stort stöd från en majoritet av befolkningen i Sverige.

Hur skall detta visa sig också i konkreta beslut? Hur kan Göran Persson stödja Amsterdamfördraget, som innebär mer överstatlighet och en försvagning av de nationella parlamenten?

Anf. 52 TALMANNEN:

Jag konstaterar att detta inte var någon följdfråga till Anne Wibble. Statsministern får ordet för att svara, men sedan går vi vidare till nya frågor. Man får inte missbruka det här institutet.

Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Även om det kommer i fel ordning så tar Peter Eriksson upp en viktig fråga, en fråga som jag gärna uppehåller mig vid. Det finns starka krafter som drar mot mer av överstatlighet i Europa. Jag tror inte att det är bra för EU:s utveckling. Det överstatliga i Europasamarbetet bör användas för att stärka de nationella parlamentens roll. I fråga om det som vi inte klarar av här i Sverige – exempelvis på miljöområdet – har vi en sådan saklig uppgift. Det skall vi samarbeta omkring. Då ser människor att politiken faktiskt har en räckvidd och att vi kan åstadkomma resultat. Därmed stärks också de nationella parlamentens roll och status. Det är så jag resonerar. Om det finns tendenser, stämningar, att dra bort uppgifter från den här församlingen och lägga dem i Bryssel, sådant som vi faktiskt löser bättre själva, så kommer jag stenhårt att arbeta emot detta. Jag upplever inte att Amsterdamfördraget drar åt det hållet. Där har jag en annan mening än Peter Eriksson. Men det är bra om vi får den här debatten. Det är en långsiktigt oerhört viktig fråga för riksdagen och för svensk samhällsdebatt. Det är det också, tror jag, för andra länder i Europa. Det är inte bara vi som bör debattera det här.

Förbättring av statistiken

Anf. 54 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag läste häromdagen en intressant rapport av professor Agneta Stark. Hon hade lämnat en redovisning av arbetsmarknaden. Hon hade hittat en stor grupp, närmare 10 % av arbetskraften, som så att säga fanns i ett svart hål. Det gick inte att tala om var de befann sig, vad de gjorde utanför arbetsmarknaden. Det var äldre och det var många unga. Hon pekar på att det är svårt att planera åtgärder när vi har en växande grupp som vi definierar som övriga i statistiken. Det är svårt att planera korrekta åtgärder.

När man sedan, fru talman, tittar i statistiken på andra områden – det gäller den fysiska planeringen, skolan osv. – ser man att det alltid finns en övriggrupp som växer. Jag tänkte fråga inrikesministern hur han tänker förhålla sig till den här typen av frågor. Är han beredd att göra likadant som man har gjort på arbetsmarknadens område och börja utreda det här? Den även inom AMS sektor i all statistik förekommande övriggruppen växer också där. Hur tänker han förhålla sig för att få litet ordning på det här, för att se vad som döljer sig bakom det och för att därigenom kunna ha en bättre planering av den egna verksamheten?

Anf. 55 Inrikesminister JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Jag förstår uppriktigt sagt inte frågan. Inom det område som jag ansvarar för, den kommunala sektorn, växer ju inte övriggruppen. Där stoppar vi nu uppsägningar. Vi gör det också möjligt för fler människor att komma in inom vård, omsorg och skola. Om Lennart Daléus vill precisera sin fråga så kanske jag kan ge ett bättre svar.

Anf. 56 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag skall försöka. Vad jag beskrev var en situation som gällde på arbetsmarknadens område. Eftersom inrikesministern inte är ansvarig för det området var det inte det jag menade. I den statistik som gäller på arbetsmarknaden växer övriggruppen. Om jag ser på den statistik som är tillämplig för inrikesministerns verksamhetsområde – som gäller just kommuner, människors boende, människors förflyttning mellan olika orter osv. – så växer också där begreppet övriga. Vi har försökt att i statistiken vara så finmaskiga som möjligt, men nu verkar det som om detta inte går att åstadkomma. Vi har en stor övrigsektor. Jag undrar hur inrikesministern inom sitt verksamhetsområde – jag talar alltså inte om de anställda i kommunerna – tänker bena i begreppet övriga som förekommer i hans statistik så att vi får en bättre fysisk planering, en bättre grund för att hantera de frågor som han är ansvarig för. Jag hoppas att frågan var klar nu.

Anf. 57 Inrikesminister JÖRGEN ANDERSSON (s):

Fru talman! Det är ju många frågor som går in i det här. Det är regionalpolitiken, arbetsmarknadspolitiken och politiken för offentlig sektor. Vi har också naturligtvis integrationspolitiken, som statsrådet Leif Blomberg är ansvarig för. Det är klart att de tendenser som Lennart Daléus här nämner finns på alla dessa områden. Det är oerhört viktigt att vi analyserar det här ordentligt och ser vad det beror på. Det är också viktigt att vi på olika områden försöker vidta de åtgärder som behövs för att denna grupp inte skall växa ytterligare. Jag ser dock inte att det här är något större problem just i dag.

Jävsförhållanden

Anf. 58 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Laila Freivalds. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi belyser slutna maktstrukturer, icke-demokratiska sådana, men sådana som ändå har koppling till föreningsli-

vet. Det gäller t.ex. ordenssällskap. Jag har tidigare försökt att ta upp den här frågan utan någon större framgång. Jag tycker dock att problemet finns kvar inom rättsväsendets organisation, och inte minst inom domstolsvärlden. Det visar ett nu aktuellt fall i Östersund. Sedan är ofta journalisterna, som skall bevaka de här frågorna, i sin tur också medlemmar i samma ordenssällskap. Nu undrar jag med anledning av det som har hänt och det vi har sett tidigare inom rättsväsendet, alltså att man kanske inte alltid är så duktig att belysa jävsfrågor, om ministern har tänkt att sprida kunskap om eller på något annat sätt belysa dessa maktstrukturer. I dag finns de inte undersökta någonstans i litteraturen. Det finns inget material över huvud taget om det här problemet.

Prot. 1997/98:3
18 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 59 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! När det gäller ordenssällskap och liknande, jag antar att det är det Carina Hägg syftar på, känner jag inte till i vilken utsträckning forskning och utredningar har ägnat sig åt att kartlägga den typen av organisationer. Men jag vet att det i vart fall med jämna mellanrum har varit en hel del debatt i massmedier. Då har man både granskat och diskuterat denna typ av organisationer. Det där är något som hör till vad människor gör i sitt civila liv, sitt privata liv. Det är bra att man debatterar det eftersom det ofta har anknytning till historia och företeelser som behöver diskuteras i ett demokratiskt samhälle.

Men den fråga som jag egentligen borde svara på gällde väl hur detta skall ses i anknytning till rättsväsendets uppgifter och risken för att t.ex. en domare hamnar i jävssituation. Det är naturligtvis oerhört viktigt att i första hand de som själva uppbär de här ämbetena, t.ex. åklagare och domare, är mycket noggranna med att överväga om det finns någon anknytning i deras personliga liv eller på annat sätt som gör att de inte är lämpliga att i ett visst enskilt fall utöva ämbetet. Det är ju det jävsreglerna handlar om. Det hänger väldigt mycket på omdömet hos dem som har att tillämpa detta att göra det på rätt sätt. Därutöver har vi JK och riksdagens ombudsman som har till uppgift att bl.a. granska sådana här saker så att inga otillbörligheter förekommer.

Anf. 60 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Så här står det i Rotarys förförord: Du skall vara till nytta för dina kamrater på samma sätt som du kan förvänta dig att ha nytta av dem. Det tyder ju på att organisationen i sig inte är opartisk. Ofta är det så att den som skall granska denna opartiskhet också är med i samma ordenssällskap. Då förekommer ingen granskning värd namnet. Jag menar att den granskning som självfallet borde ske automatiskt inte sker i den utsträckning som den borde göra. Det visar det här fallet i Östersund. Den som skall granska det här och ta ställning till det är med i samma ordenssällskap som de han skall granska. Jag tycker att det framdeles behövs en belysning från ministerns sida i den här frågan.

Anf. 61 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern. Vi hade en olycka i Jämtland i somras. Det var en tågurspårning. Det visar hur viktigt det är med beredskapshänsyn i all samhällsplanering. Nu gick det här väl, vilket bl.a. visar att vi har mycket god kompetens när det gäller räddningsinsatser i vårt land. Men om olyckan hade inträffat i tätbebyggt område, hade den naturligtvis fått helt andra dimensioner. I våras diskuterade vi här i kammaren beredskap mot svåra påfrestningar. Då ansåg riksdagen att vi måste ha tydliga krav vad gäller säkerhet och uthållighet i fråga om alla verksamheter som skapar risker.

Jag vill ta upp *en* sak som behandlades, och som inte är avgjord, där vi har olika bedömningar. Det gäller begreppet skyddsavstånd, alltså avståndet mellan ett riskobjekt och en annan anläggning som inte har med risken att göra. Jag vill fråga försvarsministern: Vad har hänt sedan dess när det gäller bedömningarna av skyddsavstånd i den här förebyggande verksamheten?

Anf. 62 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Efter det att propositionen har behandlats av riksdagen har regeringen gett myndigheterna ett knappt tiotal uppdrag för att belysa de frågeställningar som fanns med. Jag kan inte svara på om det som Åke Carnerö frågar om finns uttalat med i några av uppdragen, men jag utgår från att så är fallet.

Anf. 63 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! I denna vecka fick vi en propositionsförteckning från regeringen, och jag saknar där alla de krav som vi bör ha när det gäller transporter av farligt gods. Bl.a. har EU nu ett direktiv när det gäller säkerhetsrådgivare. Jag undrar om det i regeringens förslag finns med t.ex. att vi skall utse säkerhetsansvariga som kan följa transporterna och som känner till alla bestämmelser när det gäller farligt gods?

Anf. 64 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Den frågan behandlas också i ett av de uppdrag som vi har genomfört. I morgon kommer regeringen att avlämna en skrivelse till riksdagen som heter *Totalförsvar i förnyelse*. Där kommer det att finnas en aktuell redogörelse för hur regeringen arbetar och följer upp propositionen och riksdagsbeslutet om svåra påfrestningar på samhället i fred.

Anf. 65 TALMANNEN:

Därmed är riksdagens muntliga frågestund avslutad.

Det återstår väldigt många frågor som inte har hunnit besvaras, vilket naturligtvis betyder att de regler som vi har för i vilken ordning man begär ordet måste upprätthållas.

Jag ber att få tacka regeringens företrädare och kammarens ledamöter för frågor och svar.

2 § Anmälan om partiernas företrädare i talmanskonferensen

Prot. 1997/98:3

18 september

Talmannen meddelade att med stöd av 1 kap. 7 § och 7 kap. 12 § första stycket riksdagsordningen hade partigrupperna till talmannen anmält följande personer att utgöra partiernas företrädare i talmanskonferensen:

*Fel! Okänt
växelargument.*

Sven Hulterström (s)
Lars Tobisson (m)
Per-Ola Eriksson (c)
Anne Wibble (fp)
Lars Bäckström (v)
Marianne Samuelsson (mp)
Göran Hägglund (kd)

Till suppleanter hade nominerats

Britt Bohlin (s)
Gullan Lindblad (m)
Helena Nilsson (c)
Isa Halvarsson (fp)
Eva Zetterberg (v)
Gunnar Goude (mp)
Rose-Marie Frebran (kd)

Talmannen förklarade de anmälda personerna utsedda till partigruppsföreträdare och suppleanter i talmanskonferensen för tiden till dess nästa riksmöte skulle börja.

3 § Nya riksdagsledamöter, m.m.

Talmannen meddelade att enligt protokoll från Riksskatteverket hade *Göran Lindblad* utsetts till ny ledamot av riksdagen för Moderata samlingspartiet i Göteborgs kommuns valkrets fr.o.m. den 16 september efter Sonja Rembo och

Catharina Elmsäter-Svärd utsetts till ny ledamot av riksdagen för Moderata samlingspartiet i Stockholms läns valkrets fr.o.m. den 22 september efter Margareta E Nordenvall.

Av berättelse från Valprövningsnämnden den 17 september framgick att bevisen för de nya ledamöterna och de nya bilagorna till bevis för ersättare blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

4 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Lars Leijonborg* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Talmannen meddelade att *Karl-Göran Biörsmark* (fp) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

5 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Talmannen meddelade att på grund av uppkomna vakanser hade
dels Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp anmält Per Bill som ledamot i finansutskottet och Göran Lindblad som suppleant i finansutskottet samt fr.o.m. den 22 september Catharina Elmsäter-Svärd som suppleant i socialförsäkringsutskottet och i utbildningsutskottet,

dels Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp anmält Ann-Kristin Fösker som suppleant i konstitutionsutskottet och i socialförsäkringsutskottet samt Kerstin Heinemann som suppleant i utrikesutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet

Per Bill (m)

suppleant i konstitutionsutskottet

Ann-Kristin Fösker (fp)

suppleant i finansutskottet

Göran Lindblad (m)

suppleant i utrikesutskottet

Kerstin Heinemann (fp)

suppleanter i socialförsäkringsutskottet

Ann-Kristine Fösker (fp)

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

suppleant i utbildningsutskottet

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen meddelade att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag till förordning om ändring i förordning om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen *KOM (97) 378*

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Prot. 1997/98:3

18 september

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1996/97:154 och 170 till skatteutskottet

1996/97:172 till jordbruksutskottet

1996/97:173 till skatteutskottet

1996/97:174 till näringsutskottet

1996/97:175 till justitieutskottet

1996/97:176 till näringsutskottet

1996/97:177 och 178 till utrikesutskottet

Skrivelse

1997/98:20 till näringsutskottet

Förslag

1996/97:RR9 till finansutskottet

Fel! Okänt

växelargument.

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

1997/98:2 Hållbart fiske och jordbruk

1997/98:5 Läkarnas vidareutbildning

1997/98:6 Förskoleklass och andra skollagsfrågor

1997/98:8 Kyrkomötets sammanträden

1997/98:16 Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrarpolitik till integrationspolitik

1997/98:27 Lag om rätt till ledighet för att bedriva näringsverksamhet

Skrivelser

1997/98:19 Utvecklingen i informationssamhället

1997/98:23 Invandrings- och flyktingpolitiken

9 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 17 september

1997/98:1 av *Charline Pålsson* (kd) till socialministern

De psykiskt sjukas situation

1997/98:2 av *Sten Andersson* (m) till näringsministern

Varvssubventioner

1997/98:3 av *Lennart Brunander* (c) till kulturministern

Jämställdhetsarbetet inom Svenska kyrkan

1997/98:4 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialministern

Personer med funktionshinder

den 18 september

1997/98:5 av *Jan Bergqvist* (s) till utrikesministern
Europarådets kommande toppmöte

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 september.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 september

1997/98:1 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern
Cassiniprojektet

1997/98:2 av *Gun Hellsvik* (m) till socialministern
Drogmissbruk

1997/98:3 av *Gun Hellsvik* (m) till statsrådet Thomas Östros
Drogmissbruk

1997/98:4 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Drogmissbruk

1997/98:5 av *Widar Andersson* (s) till statsrådet Ylva Johansson
De fristående gymnasieskolorna

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 september.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 16 september

1996/97:812 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Politiska fångar i Peru

1996/97:815 av *Britt Bohlin* (s) till arbetsmarknadsministern
Lear Corporation

1996/97:819 av *Per Lager* (mp) till utrikesministern
Mänskliga rättigheter i Peru

1996/97:820 av *Carina Hägg* (s) till socialministern
Reumatiska sjukdomar

1996/97:827 av *Eva Zetterberg* (v) till finansministern
Barnbilaga till budgeten

1996/97:828 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesministern
De palestinska myndigheterna

1996/97:829 av *Stig Sandström* (v) till arbetsmarknadsministern
Lear Corporation

den 17 september

1996/97:814 av *Maud Björnemalm* (s) till statsrådet Thomas Östros
Kronofogdemyndigheterna

1996/97:816 av *Carl Fredrik Graf* (m) till näringsministern
Konkurrenslagstiftningen och Konkurrensverket

1996/97:817 av *Lars Stjernkvist* (s) till justitieministern
Utredningar om brott av polis

1996/97:824 av *Carina Hägg* (s) till utrikesministern
EU och allmän rösträtt

1996/97:825 av *Marie Engström* (v) till statsrådet Thomas Östros
Granskning av deklARATIONER

1996/97:826 av *Gullan Lindblad* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Rehabilitering på lika villkor

1996/97:830 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utbildningsmi-
nistern

Intagningssystemet till universitet och högskola

1996/97:831 av *Bengt Hurtig* (v) till justitieministern
Handbok för polissamarbete

1996/97:833 av *Alf Svensson* (kd) till statsrådet Pierre Schori
Rening av kontaminerat vatten

1996/97:834 av *Per Westerberg* (m) till finansministern
AP-fonden

1996/97:836 av *Sven Bergström* (c) till justitieministern
Offentlighet vid de svenska LEADER-kontoren

1996/97:837 av *Chatrine Pålsson* (kd) till justitieministern
Oskyldigt dömda

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 23 september.

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.07.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

*Fel! Okänt
växelargument.*

1 § Frågestund	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
<i>Kommunernas ekonomi</i>	<i>1</i>
Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp)	1
Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	1
Anf. 4 LARS LEIJONBORG (fp)	2
Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	2
Anf. 6 LARS LEIJONBORG (fp)	2
Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	3
Anf. 8 MATS ODELL (kd)	3
Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	3
Anf. 10 MATS ODELL (kd)	3
Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	4
Anf. 12 MATS ODELL (kd)	4
Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	4
Anf. 14 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	4
Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	5
Anf. 16 MARIANNE SAMUELSSON (mp)	5
Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	6
<i>Änke pensionerna</i>	<i>6</i>
Anf. 18 ALF SVENSSON (kd)	6
Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	6
Anf. 20 ALF SVENSSON (kd)	6
Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	7
Anf. 22 TALMANNEN	7
Anf. 23 ALF SVENSSON (kd)	7
Anf. 24 BO KÖNBERG (fp)	7
Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	7
Anf. 26 BO KÖNBERG (fp)	7
<i>Skatterna och sysselsättningen</i>	<i>8</i>
Anf. 27 BO LUNDGREN (m)	8
Anf. 28 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	8
Anf. 29 BO LUNDGREN (m)	8
Anf. 30 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	9
Anf. 31 BO LUNDGREN (m)	9
Anf. 32 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	9
Anf. 33 BO LUNDGREN (m)	10
Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	10
<i>Tryggheten inom barnomsorgen</i>	<i>10</i>
Anf. 35 INGER SEGELSTRÖM (s)	10
Anf. 36 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	11
Anf. 37 INGER SEGELSTRÖM (s)	11
Anf. 38 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	11
<i>Antipersonella minor</i>	<i>11</i>
Anf. 39 EVA ZETTERBERG (v)	11

Anf. 40 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	12	Prot. 1997/98:3
Anf. 41 EVA ZETTERBERG (v).....	12	18 september
Anf. 42 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	12	
<i>Amsterdampfördraget</i>	12	
Anf. 43 ANNE WIBBLE (fp).....	12	
Anf. 44 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	13	
Anf. 45 ANNE WIBBLE (fp).....	13	
Anf. 46 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	13	
Anf. 47 ANNE WIBBLE (fp).....	14	
Anf. 48 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	14	
Anf. 49 ANNE WIBBLE (fp).....	14	
Anf. 50 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	14	
Anf. 51 PETER ERIKSSON (mp).....	15	
Anf. 52 TALMANNEN.....	15	
Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	15	
<i>Förbättring av statistiken</i>	15	
Anf. 54 LENNART DALÉUS (c)	15	
Anf. 55 Inrikesminister JÖRGEN ANDERSSON (s).....	16	
Anf. 56 LENNART DALÉUS (c)	16	
Anf. 57 Inrikesminister JÖRGEN ANDERSSON (s).....	16	
<i>Jävsförhållanden</i>	16	
Anf. 58 CARINA HÄGG (s).....	16	
Anf. 59 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	17	
Anf. 60 CARINA HÄGG (s).....	17	
<i>Transport av farligt gods</i>	18	
Anf. 61 ÅKE CARNERÖ (kd)	18	
Anf. 62 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	18	
Anf. 63 ÅKE CARNERÖ (kd)	18	
Anf. 64 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	18	
Anf. 65 TALMANNEN.....	18	
2 § Anmälan om partiernas företrädare i talmanskonferensen	19	
3 § Nya riksdagsledamöter, m.m.	19	
4 § Avsägelser.....	19	
5 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott	20	
6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	20	
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	21	
8 § Bordläggning.....	21	
9 § Anmälan om interpellationer.....	21	
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	22	
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	22	
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.07.....	23	

